అరణ్యపర్వము - జ్ఞానప్రదము

విఘ్నేశ్వర ధ్యానమ్

నమస్తే గణనాథాయ గణానాం పతయే నమః ।
భక్తిప్రియాయ దేవేశ భక్తేభ్యః సుఖదాయక ॥

శ్రీనివాస ధ్యానమ్

అనన్తవేదసంవేద్యం నిర్దోషం గుణసాగరమ్ ।
అతీన్ద్రియం నిత్యముక్తం శ్రీనివాసం భజేనిశమ్ ॥

శ్రీ కృష్ణ ధ్యానమ్

వందే నవఘనశ్యామం పీతకౌశేయవాససమ్ ।
సానన్దం సున్దరం శుద్ధం శ్రీకృష్ణం ప్రకృతేః పరమ్ ॥

వ్యాస ధ్యానమ్

వేదవ్యాసం స్వాత్మరూపం సత్యసన్ధం పరాయణమ్ ।
శాన్తం జితేన్ద్రియక్రోధం సశిష్యం ప్రణమామ్యహమ్ ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే, విరాజమానస్య, జగద్రక్షణార్థమవతీర్ణస్య, శ్రీమదఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః, పరిపూర్ణానుగ్రహేణ, సర్వేషాం, భక్తజనానామ్, ఆధివ్యాధినివృత్తిద్వారా, ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, సర్వారిష్టనివృత్తిద్వారా సకలశ్రేయోఽభివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్య, చతుర్విధ, పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం, సమస్తపాపక్షయార్థం, శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం శ్రీమన్మహాభారతే, వనపర్వణి, యథాశక్తి, అథ ఏకత్రింశోఽధ్యాయఃశ్లోకపారాయణం, ఆచార్యముఖేన కరిష్యామహే.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణే నమః

యస్తు నిత్యం కృతమతిః ధర్మమేవాభిపద్యతే ।
అశంకమానః కల్యాణి సోఽముత్రానంత్యమశ్నుతే ॥ ॥31-20॥

ఆర్షం ప్రమాణముత్క్రమ్య ధర్మం న ప్రతిపాలయన్ ।
సర్వశాస్త్రాతిగో మూఢః శం జన్మసు న విందతి ॥ ॥31-21॥

యస్య నార్షం ప్రమాణం స్యాత్ శిష్టాచారశ్చ భావిని ।
న వై తస్య పరో లోకః నాయమస్తీతి నిశ్చయః ॥ ॥31-22॥

శిష్టైరాచరితం ధర్మం కృష్ణే మాస్మాభిశంకథాః ।
పురాణమృషిభిః ప్రోక్తం సర్వజ్ఞైః సర్వదర్శిభిః ॥ ॥31-23॥

ధర్మ ఏవ ప్లవో నాన్యః స్వర్గం ద్రౌపది గచ్ఛతామ్ ।
సైవః నౌః సాగరస్యేవ వణిజః పారమిచ్ఛతః ॥ ॥31-24॥

అఫలో యది ధర్మః స్యాత్ చరితో ధర్మచారిభిః ।
అప్రతిష్ఠే తమస్యేత్ జగన్మజ్జేదనిందితే ॥ ॥31-25॥

నిర్వాణం నాధిగచ్ఛేయుః జీవేయుః పశుజీవికామ్ ।
విద్యాం తే నైవ యుజ్యేయుః న చార్థం కేచిదాప్నుయుః ॥ ॥31-26॥

తపశ్చ బ్రహ్మచర్యం చ యజ్ఞః స్వాధ్యాయ ఏవ చ ।
దానమార్జవమేతాని యది స్యురఫలాని వై ॥ ॥31-27॥

నాచరిష్యన్పరే ధర్మం పరే పరతరే చ యే ।
విప్రలంభోఽయమత్యంతం యదిస్యురఫలాః క్రియాః ॥31-28॥

ఋషయశ్చైవ దేవాశ్చ గంధర్వాసురరాక్షసాః ।
~~ఈశ్వరాః~~ కస్య హేతోస్తే చరేయుర్ధర్మమాదృతాః ॥ ॥31-29॥

ఫలదం త్విహ విజ్ఞాయ ధాతారం శ్రేయసి ధ్రువమ్ ।
ధర్మం తే వ్యచరన్కృష్ణే తద్ధి శ్రేయః సనాతనమ్ ॥ ॥31-30॥

స నాయమఫలో ధర్మః నాధర్మోఽఫలవానపి ।
దృశ్యంతేఽపి హి విద్యానాం ఫలాని తపసాం తథా ॥ ॥31-31॥

త్వమాత్మనో విజానీహి జన్మ కృష్ణే యథాశ్రుతమ్ ।
వేత్థ చాపి యథా జాతః ధృష్టద్యుమ్నః ప్రతాపవాన్ ॥ ॥31-32॥

ఏతావదేవ పర్యాప్తముపమానం శుచిస్మితే ।
కర్మణాం ఫలమాప్నోతి ధీరోఽల్పేనాపి తుష్యతి ॥ ॥31-33॥

బహునాపి హ్యవిద్వాంసః నైవ తుష్యంత్యబుద్ధయః ।
తేషాం న ధర్మజం కించిత్ప్రేత్య శర్మాస్తి వా పునః ॥ ॥31-34॥

కర్మణాం శ్రుతపుణ్యానాం పాపానాం చ ఫలోదయః ।
ప్రభవశ్చాప్యయశ్చైవ దేవగుహ్యాని భావిని ॥ ॥31-35॥

నైతాని వేద యః కశ్చిద్ ముహ్యంతేఽత్ర ప్రజా ఇమాః ।
అపి కల్పసహస్రేణ న స శ్రేయోఽధిగచ్ఛతి ॥ ॥31-36॥

రక్ష్యాణ్యేతాని దేవానాం గూఢమాయా హి దేవతాః ।
కృశాశ్చ వ్రతాశ్చ తపసా దగ్ధకిల్బిషాః ।
ప్రసాదైర్మానసైర్యుక్తాః పశ్యంత్యేతాని వై ద్విజాః ॥ ॥31-37॥

నఫలాదర్శనాద్ధర్మః శంకితవ్యో న దేవతాః ।
యష్టవ్యం చ ప్రయత్నేన దాతవ్యం చానసూయతా॥ ॥31-38॥

కర్మణాం ఫలమస్తీహ తథైతద్ ధర్మశాసనమ్ ।
బ్రహ్మా ప్రోవాచ పుత్రాణాం యదృషిర్వేద కశ్యపః ॥ ॥31-39॥

తస్మాత్ తే సంశయః కృష్ణే నీహార ఇవ నశ్యతు ।
వ్యవస్య సర్వమస్తీతి నాస్తిక్యం భావముత్సృజ ॥ ॥31-40॥

~~ఈ~~శ్వరం చాపి భూతానాం ధాతారం మా చ వై క్షిప ।
శిక్షస్వైనం నమస్వైనం మా తేఽభూద్ బుద్ధిరీదృశీ ॥ ॥31-41॥

యస్య ప్రసాదాత్ తద్భక్తః మర్త్యో గచ్ఛత్యమర్త్యతామ్ ।
ఉత్తమాం దేవతాం కృష్ణే మావమంస్థాః కథంచన ॥ ॥31-42॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే వనపర్వాంతర్గత అర్జునాభిగమనపర్వణి
యుధిష్ఠిరవాక్యే ఏకత్రింశోఽధ్యాయః ॥31 ॥

అథ శ్రీమహాభారతే వనపర్వాంతర్గత అర్జునాభిగమనపర్వణి
ద్రౌపదీవాక్యే ద్వాతింశ్రోఽధ్యాయః ॥32 ॥

ద్రౌపద్యువాచ

నావమన్యే న గర్హే చ ధర్మం పార్థ కథంచన ।
ఈశ్వరం కుత ఏవాహమ్ అవమంస్యే ప్రజాపతిమ్ ॥ ॥32-1॥

ఆర్తాహం ప్రలపామీదమ్ ఇతి మాం విద్ధి భారత ।
భూయశ్చ విలపిష్యామి సుమనాస్త్వం నిబోధ మే ॥ ॥32-2॥

కర్మ ఖల్విహ కర్తవ్యం జానతామిత్రకర్శన ।
అకర్మాణో హి జీవంతి స్థావరా నేతరే జనా ః ॥ ॥32-3॥

యావద్గోస్తనపానాచ్చ యావచ్ఛాయోపసేవనాత్ ।
జంతవః కర్మణా వృత్తిమాప్నువంతి యుధిష్ఠిర ॥ ॥32-4॥

జంగమేషు విశేషేణ మనుష్యా భరతర్షభ ।
ఇచ్ఛంతి కర్మణా వృత్తిమవాప్తుం ప్రేత్య చేహ చ ॥ ॥32-5॥

ఉత్థానమభిజానంతి సర్వభూతాని భారత ।
ప్రత్యక్షం ఫలమశ్నంతి కర్మణాం లోకసాక్షికమ్ ॥ ॥32-6॥

సర్వే హి స్వం సముత్థానముపజీవంతి జంతవః ।
అపి ధాతా విధాతా చ యథాయముదకే బకః ॥ ॥32-7॥

అకర్మణాం వై భూతానాం వృత్తిః స్యాన్న హి కాచన ।
తదేవాభిప్రపద్యేత న విహన్యాత్కదాచన ॥ ॥32-8॥

స్వకర్మ కురు మాగ్లాసీః కర్మణా భవ దంశితః ।
కృతం హి యోఽభిజానాతి సహస్రే సోస్తి నాస్తి చ ॥ ॥32-9॥

తస్య చాపి భవేత్కార్యం వివృద్ధౌ రక్షణే తథా ।
భక్ష్యమాణో హ్యనాదానాత్ క్షీయేత హిమవానపి ॥ ॥32-10॥

ఉత్సీదేరన్ప్రజాః సర్వాః న కుర్యుః కర్మ చేద్భువి ।
తథా హ్యేతా న వర్ధేరన్కర్మ చేదఫలం భవేత్ ॥ ॥32-11॥

అపి చాప్యఫలం కర్మ పశ్యామః కుర్వతో జనాన్ ।
నాన్యథా హ్యపి గచ్ఛంతి వృత్తిం లోకాః కథంచన ॥ ॥32-12॥

యశ్చ దిష్టపరో లోకే యశ్చాపి హఠవాదికః ।
ఉభావపి శఠావేతౌ కర్మబుద్ధిః ప్రశస్యతే ॥ ॥32-13॥

యో హి దిష్టముపాసీనః నిర్విచేష్టః సుఖం శయేత్ ।
అవసీదేత్సుదుర్బుద్ధిరామో ఘట ఇవోదకే ॥ ॥32-14॥

తథైవ హఠదుర్బుద్ధిః శక్తః కర్మణ్యకర్మకృత్ ।
ఆసీత న చిరం జీవేదనాథ ఇవ దుర్బలః ॥ ॥32-15॥

అకస్మాదిహ యః కశ్చిదర్థం ప్రాప్నోతి పూరుషః ।
తం హఠేనేతి మన్యంతే స హి యత్నో న కస్యచిత్ ॥ ॥32-16॥

యచ్చాపి కించిత్ పురుషః దిష్టం నామ భజత్యుత ।
దైవేన విధినా పార్థ తద్దైవమితి నిశ్చితమ్ ॥ ॥32-17॥

యత్ స్వయం కర్మణా కించిత్ఫలమాప్నోతి పూరుషః ।
ప్రత్యక్షమేతల్లోకేషు తత్పౌరుషమితి శ్రుతమ్ ॥ ॥32-18॥

స్వభావతః ప్రవృత్తో యః ప్రాప్నోత్యర్థం న కారణాత్ ।
తత్స్వభావాత్మకం విద్ధి ఫలం పురుషసత్తమ ॥ ॥32-19॥

ఏవం హఠాచ్చ దైవాచ్చ స్వభావాత్కర్మణస్తథా ।
యాని ప్రాప్నోతి పురుషస్తత్ఫలం పూర్వకర్మణామ్ ॥ ॥32-20॥

ధాతాపి హి స్వకర్మైవ తైస్తైర్హేతుభిరీశ్వరః ।
విదధాతి విభజ్యేహ ఫలం పూర్వకృతం నృణామ్ ॥ ॥32-21॥

యద్ధి యం పురుషః కించిత్కురుతే వై శుభాశుభమ్ ।
తద్ధాతృవిహితం విద్ధి పూర్వకర్మఫలోదయమ్ ॥ ॥32-22॥

కారణం తస్య దేహోఽయం ధాతుః కర్మణి వర్తతే ।
స యథా ప్రేరయత్యేనం తథాయం కురుతేఽవశః ॥ ॥32-23॥

తేషుతేషు హి కృత్యేషు వినియోక్తా మహేశ్వరః ।
సర్వభూతాని కౌంతేయ కారయత్యవశాన్యపి ॥ ॥32-24॥

మనసార్థాన్వినిశ్చిత్య పశ్చాత్ప్రాప్నోతి కర్మణా ।
బుద్ధిపూర్వం స్వయం వీర పురుషస్తత్ర కారణమ్ ॥ ॥32-25॥

సంఖ్యాతుం నైవ శక్యాని కర్మాణి పురుషర్షభ ।
అగారనగరాణాం హి సిద్ధిః పురుషహైతుకీ ॥ ॥32-26॥

తిలే తైలం గవి క్షీరం కాష్ఠే పావకమంతతః ।
ధియా ధీరో విజానీయాదుపాయం చాస్య సిద్ధయే ॥ ॥32-27॥

తతః ప్రవర్తతే పశ్చాత్కారణేష్వస్య సిద్ధయే ।
తాం సిద్ధిముపజీవంతి కర్మజామిహ జంతవః ॥ ॥32-28॥

కుశలేన కృతం కర్మ కర్త్రా సాధు స్వనుష్ఠితమ్ ।
ఇదం త్వకుశలేనేతి విశేషాదుపలభ్యతే ॥ ॥32-29॥

ఇష్టాపూర్తఫలం న స్యాన్న శిష్యో న గురుర్భవేత్ ।
పురుషః కర్మసాధ్యేషు స్యాచ్చేదయమకారణమ్ ॥ ॥32-30॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే వనపర్వాంతర్గత అర్జునాభిగమనపర్వణి
ద్రౌపదీవాక్యే ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః ॥32 ॥

శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి వారి గోవిందనామావళి

అథ క్షమాప్రార్థనా

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ లోకక్షేమప్రార్థనా

స్వస్తిప్రజాభ్యః పరిపాలయన్తాం న్యాయ్యేనమార్గేణ మహీం మహీశాః ।
గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభమస్తు నిత్యం లోకాస్సమస్తాస్సుఖినో భవన్తు ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్

శ్రియఃకాన్తాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥